

Justis
Ministerie van Veiligheid en Justitie

Landelijk Bureau Bibob

Veelgestelde vragen over het financieel onderzoek in het kader van de Wet Bibob

Deze informatie is bedoeld voor ambtenaren die de Wet Bibob toepassen. Een financieel onderzoek kan deel uitmaken van een (eigen) Bibob-onderzoek door het bestuursorgaan en/of het Landelijk Bureau Bibob (LBB). Hierna wordt ingegaan op de meest gestelde vragen over het financieel onderzoek.

Wat is het doel van het financieel onderzoek?

Het doel van het financieel onderzoek is voor zowel het bestuursorgaan als het LBB in hoofdzaak het achterhalen en vaststellen van de identiteit van externe vermogensverschaffers. Dit heeft de volgende achtergrond.

Een beschikking (subsidie of vergunning) die onder het bereik van de Wet Bibob valt, kan worden geweigerd of ingetrokken bij een ernstig gevaar dat deze wordt gebruikt om uit gepleegde strafbare feiten verkregen of nog te verkrijgen op geld waardeerbare voordelen te benutten ('a-grond') of om strafbare feiten te plegen ('b-grond').¹

Die mate van gevaar wordt vastgesteld aan de hand van eventuele strafrechtelijke antecedenten² van de betrokkene³ en zijn relevante Bibob-relaties, zoals de bestuurders, aandeelhouders, vermogensverschaffers en de (rechts)personen die in een zakelijk samenwerkingsverband tot de betrokkene staan.⁴

Om eventuele strafrechtelijke antecedenten van de vermogensverschaffers te kunnen betrekken in de beoordeling van de mate van gevaar moet uiteraard eerst bekend zijn wie de vermogensverschaffers zijn. Dit is daarom voor zowel het bestuursorgaan als het LBB een hoofddoel van het financieel onderzoek.

Wanneer is sprake van externe vermogensverschaffing?

Vermogensverschaffing kan op verschillende manieren plaatsvinden. Veel voorkomende vormen van vermogensverschaffing zijn onder andere:

- Leningen bij bijvoorbeeld een bank, natuurlijke personen of speelautomatenexploitanten.
- Kredietfaciliteiten.
- Rekening-courantverhoudingen uit hoofde waarvan een schuld bestaat.
- Uitgestelde betalingen, zoals een nog te betalen (deel van de) koopsom.
- Nog te betalen bedragen aan uitgetreden vennoten of crediteuren.

Ook kwijtscheldingen, schenkingen, giften en erfenissen aan de betrokkene kunnen als vermogensverschaffing worden aangemerkt. Bij vermogensverschaffing is niet relevant of het vermogen is verstrekt voor de betreffende onderneming.

Hoe kan de identiteit van de externe vermogensverschaffers worden vastgesteld?

Om vast te stellen wie de externe vermogensverschaffers zijn, kunnen zowel het bestuursorgaan als het LBB de betrokkene gericht vragen stellen over de identiteit van de personen die vermogen verschaffen en de wijze van financiering.⁵ Daarbij kan de betrokkene gevraagd worden de vermogensverschaffing en ontvangst daarvan met bewijsstukken te onderbouwen, zoals ondertekende overeenkomsten, bankafschriften en kwitanties.

Tip!

Bij een onderneming⁶ kan ter onderbouwing om een actuele kolommenbalans worden gevraagd (bij een bestaande onderneming), dan wel een openingsbalans of financieringsbegroting (bij een nieuwe onderneming). In tegenstelling tot een jaarrekening, geeft een kolommenbalans namelijk een actueel beeld van de financiële situatie van de onderneming.

Uiteraard bestaat de bevoegdheid om financiële informatie bij de betrokkene op te vragen alleen voor zover deze informatie niet al uit door de betrokkene verstrekte gegevens blijkt (zoals het Bibob-vragenformulier) of op andere manieren bekend is.⁷

Heeft het financieel onderzoek nog meer doelen?

Anders dan voor het LBB kan het financieel onderzoek voor het bestuursorgaan tevens tot doel hebben te beoordelen of er signalen zijn dat er een gevaar is voor misbruik van de beschikking. Als er aanwijzingen zijn dat de beschikking misbruikt kan worden voor het benutten van criminele gelden of het plegen van strafbare feiten, kan er immers aanleiding zijn het LBB om advies te vragen.

Let op!

Het eigen financieel onderzoek door het bestuursorgaan heeft niet tot doel financieel rechercheonderzoek te verrichten. Dit is een taak van opsporings-, vervolgings- of toezichthoudende instanties, zoals de politie, het OM, de FIOD of de Belastingdienst.

Welke financiële indicatoren kunnen duiden op een gevaar voor misbruik van de beschikking?

Het is niet mogelijk een uitputtende opsomming te geven van alle mogelijke financiële indicatoren die in een concreet geval kunnen worden gesignaleerd. Als hulpmiddel voor het eigen financieel onderzoek is een financiële indicatorenlijst beschikbaar. Deze is te vinden op onze website www.justis.nl/producten/bibob.⁸

Uit het eigen onderzoek komen financiële indicatoren naar voren. Is er voldoende aanleiding voor het vragen van een advies aan het Landelijk Bureau Bibob?

De financiële indicaties moeten worden beoordeeld in samenhang met de andere verkregen informatie uit het eigen onderzoek door het bestuursorgaan. Of er voldoende aanleiding is voor het vragen van een Bibob-advies aan het LBB hangt onder andere af van het bestaan van andere indicaties die duiden op een gevaar voor misbruik van de beschikking, zoals indicaties over de bedrijfsstructuur, de aanvrager en andere aanwijzingen van betrokkenheid bij criminaliteit. Ook strafrechtelijke antecedenten van de betrokkene, die kunnen blijken uit justitiële, strafvorderlijke en politiegegevens, zijn relevant voor de vraag of het zinvol is een Bibob-advies te vragen. Daarnaast kan een eventuele tip van de Officier van Justitie ('de OM-tip') worden betrokken in de afweging.⁹

Let op!

De OM-tip kan zowel betrekking hebben op de betrokkene als op de relevante Bibob-relaties, zoals de vermogensverschaffer.

Tip!

Bij twijfel of er voldoende aanleiding is voor het vragen van een Bibob-advies is het aan te raden contact op te nemen met het RIEC¹⁰ en/of het LBB. Het RIEC en het LBB kunnen meedenken over de vraag of er voldoende aanleiding is een Bibob-advies te vragen.

Alhoewel de enkele twijfel over de (wijze van) financiering in sommige gevallen aanleiding kan zijn voor het vragen van een advies, is het belangrijk om de juiste verwachtingen te hebben over de (on)mogelijkheden van een onderzoek door het LBB. Dit wordt hierna toegelicht.

Wat kan het Landelijk Bureau Bibob onderzoeken?

Het LBB kan adviseren over de mate van gevaar dat de beschikking misbruikt kan worden voor het benutten van uit strafbare feiten verkregen financiële voordelen of het plegen van strafbare feiten. Deze risicobeoordeling vindt plaats door de antecedenten van de betrokkene en zijn zakelijke relaties in kaart te brengen. Het LBB doet dit door zowel open als gesloten bronnen te raadplegen, zoals van de politie, justitiële en strafvorderlijke informatie (Justid), de Belastingdienst en het UWV.

De antecedenten die bij de risicobeoordeling worden betrokken, kunnen zien op strafrechtelijke veroordelingen, maar ook op strafbare feiten waarvan nog niet door een rechter is vastgesteld dat en door wie ze zijn gepleegd. In dit laatste geval gaat het om vermoedelijk door de betrokkene en/of diens zakelijke relaties gepleegde strafbare feiten. Om deze laatste categorie feiten in de beoordeling te kunnen betrekken, geldt volgens vaste rechtspraak¹¹ dat zozeer waarschijnlijk moet zijn dat het feit heeft plaatsgevonden, dat het als vaststaand moet worden aangenomen.

Daarnaast moet de vermoedelijke betrokkenheid van de betrokkene en/of diens zakelijke relaties blijken uit concrete informatie van opsporings-, vervolgings- en toezichthoudende instanties, zoals de politie, het OM, de Belastingdienst of de FIOD.

Let op!

Dit betekent dat de enkele twijfel of onduidelijkheid over de wijze van financiering van de onderneming – zonder dat uit het Bibob-onderzoek concrete informatie van opsporings-, vervolgings- of toezichthoudende instanties naar voren is gekomen – niet door het LBB bij de beoordeling van het gevaar kan worden betrokken.

Bij de beoordeling van de mate van gevaar dat uit strafbare feiten verkregen financiële voordelen worden benut ('a-grond'), is niet vereist dat gemotiveerd wordt hoe deze voordelen in de onderneming benut zijn of kunnen worden. Voor de conclusie dat er een ernstig gevaar bestaat, is voldoende dat de betreffende (rechts)personen strafbare feiten hebben gepleegd en daarmee (groot) financieel voordeel hebben behaald.

Wat kan het Landelijk Bureau Bibob niet onderzoeken?

Net zoals het bestuursorgaan, heeft het LBB geen opsporingsbevoegdheden en doet het geen financieel rechercheonderzoek naar nog niet eerder geconstateerde strafbare feiten. Dit is een taak van opsporings-, vervolgings- of toezichhoudende instanties, zoals de politie, het OM, de FIOD of de Belastingdienst. Dit betekent onder andere dat het LBB niet kan controleren of de boekhouding van de betrokkene correct is. Ook kan het LBB niet onderzoeken wat de herkomst is van het vermogen van de vermogensverschaffers.

Voorbeeld

Mevrouw A heeft voor 1,2 miljoen euro een hotel gekocht uit een faillissement. Zij vraagt een exploitatie- en een Drank- en horecawetvergunning aan. Het hotel is voor een klein deel gefinancierd met eigen vermogen en hoofdzakelijk met geld dat mevrouw A onderhands heeft geleend van familie en vrienden. Eén van de vrienden ontvangt sinds twintig jaar een uitkering op grond van de Wet werk en bijstand en leent een bedrag uit aan mevrouw A van 20 duizend euro.

Het LBB kan aan mevrouw A vragen bewijsstukken te overleggen dat het geld is geleend en ontvangen, zoals leningsovereenkomsten, bankafschriften en kwitanties. Het LBB kan niet onderzoeken hoe de familie en vrienden van mevrouw A aan hun vermogen komen. Wel kan het LBB op basis van informatie uit open en gesloten bronnen de strafrechtelijke antecedenten van de familieleden en vrienden onderzoeken en deze in de beoordeling van de mate van gevaar betrekken.

Verder kan het LBB geen uitspraak doen over de levensvatbaarheid van de onderneming, de realiteit van de voorgenomen investeringen of de realiteit van de behaalde of te verwachten omzetten en/of de winsten. Dit valt buiten de reikwijdte van een Bibob-onderzoek.

Vragen?

Voor vragen over de toepassing van de Wet Bibob en/of het (eigen) financieel onderzoek kunt u contact opnemen met het RIEC of het Landelijk Bureau Bibob op 070 - 370 46 00 of bibob@minvenj.nl.

¹ Artikel 3, eerste lid, van de Wet Bibob.

² Ook een overtreding waarvoor een bestuurlijke boete kan worden opgelegd, wordt als strafbaar feit aangemerkt (artikel 3, zevende lid, van de Wet Bibob).

³ Meestal is de betrokkene de vergunningaanvrager of -houder.

⁴ Artikel 3, vierde lid, van de Wet Bibob.

⁵ Artikel 30 van de Wet Bibob en de Ministeriële Regeling Bibob-formulieren (bestuursorganen) en artikel 12 van de Wet Bibob (LBB).

⁶ Bijvoorbeeld een BV, NV, VOF, CV of eenmanszaak.

⁷ Wanneer de gevraagde gegevens niet worden verstrekt, kan er bij een aanvraag een bevoegdheid bestaan deze op grond van artikel 4:5 van de Algemene wet bestuursrecht buiten behandeling te laten. Bij een bestaande beschikking kan mogelijk toepassing worden gegeven aan artikel 4 van de Wet Bibob.

⁸ Daarnaast zijn er indicatorenlijsten te vinden die onder andere zien op de bedrijfsstructuur, de betrokkene en andere aanwijzingen van (betrokkenheid bij) criminaliteit.

⁹ Artikel 26 van de Wet Bibob.

¹⁰ Voor zover het bestuursorgaan bij een RIEC is aangesloten.

¹¹ Zie bijvoorbeeld de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 8 juli 2009, ECLI: NL:RVS:2009:BJ1892.

Colofon

Dit is een publicatie van:
Justis

In samenwerking met:
LIEC, RIEC Oost-Nederland, RIEC Noord,
RIEC Zeeland West-Brabant en RIEC Den Haag

Januari 2017 | 98018